

Inici

L'article

Arquitectura i biblioteques: un treball apassionant

Per Santi Romero, cap de la Unitat d'Arquitectura Bibliotecària de la Gerència de Serveis de Biblioteques

Vaig entrar a la Diputació de Barcelona l'any 1993, un any en què es van produir molts canvis en la meua vida. Estava treballant al Taller de Arquitectura Ricardo Bofill fent una feina que m'encantava, però amb la crisi postolímpica em vaig quedar a l'atur amb una situació familiar delicada perquè teníem un fill de cinc mesos i l'Elisabet havia deixat la feina per dedicar-se a cuidar-lo. Mai oblidaré la reacció de la meua sogra, em va mirar amb tota la tranquil·litat del món i va dir: "No t'amoïnis, ja trobaràs una altra cosa".

Uns mesos després vaig saber per casualitat que al Servei de Biblioteques de la Diputació buscaven un arquitecte i m'hi vaig presentar. Després d'un concurs de currículums ens van citar als set finalistes per fer-nos una entrevista. Vaig pensar que me l'havia de preparar una mica i vaig visitar algunes biblioteques públiques. Jo les recordava com a llocs molt poc atractius, on regnava un silenci sepulcral i un règim de fèrria disciplina, però vaig descobrir un món nou: uns espais oberts, bonics i amables on podies escoltar música i amb uns bibliotecaris contents de tenir-te allà i que t'emportessin els llibres en préstec. Jo això no ho sabia i he de dir que em vaig sentir una mica culpable d'estar tan poc al dia. També vaig llegir alguns articles i fins i tot vaig demanar a una amiga meua psicòloga que m'aconsellés com havia de comportar-me a l'entrevista. Em preocupava donar una mala imatge perquè soc molt nerviós i em moc molt, i ella em va contestar en positiu i em va dir: "No et preocupis, aquesta manera que tens d'expressar-te es tradueix en entusiasme, i això és bo".

Amb tot aquest "bagatge" em vaig presentar a l'entrevista, i em vaig trobar amb quatre o cinc persones que em van rebre amb un somriure, cosa que sempre els agrairé. És així com vaig conèixer l'Assumpta Bailac i el Jordi Permanyer, els meus futurs caps.

Des del punt de vista de recorregut professional, els meus vint-i-sis anys a la Gerència de Serveis de Biblioteques es podrien dividir en quatre etapes.

El model de biblioteca m'atrapa

Vaig començar a treballar a Can Serra, des d'on l'Assumpta Bailac dirigia el Servei de Cultura. Tenia una taula amb unes vistes magnífiques i recordo que vaig al·lucinar perquè em van posar un ordinador per a mi sol. Els primers mesos em vaig dedicar a posar-me en contacte amb els ajuntaments on s'estava fent o s'havia de fer una biblioteca, a recopilar informació dels projectes i a participar en reunions en les quals el Jordi Permanyer, que adorava l'arquitectura, s'encarregava d'aconseguir que els arquitectes projectessin biblioteques funcionals. No sé com s'ho va fer, però gràcies a ell em vaig enamorar del model bibliotecari que es volia implementar a la província. La manera en què explicava com havia de ser la biblioteca, quines coses havien de passar i com havien de ser els espais, em va ajudar a visualitzar i a fer-me meu el "model arquitectònic" que havíem de seguir.

El que s'esperava de mi era defensar aquest model de biblioteca davant del complex, i una mica "elitista", món dels arquitectes. Havien aconseguit que la institució els deixés contractar per un any un arquitecte "amb mentalitat blanca" a qui poguessin formar. En paraules de la Núria Ventura: "La teua arribada va ser un gran alleujament, perquè vas entendre ràpidament el model que estàvem

proposant i perquè entraves a fons en aquest tema tan apassionant de les noves biblioteques. A més, encaixaves també amb el nostre estil de treball, una mica boig i fora dels límits que sovint ens volia posar l'administració i que ens feia a tots una mica més creatius i feliços com a grup".

En l'àmbit tecnològic, l'any 1993 els arquitectes projectaven amb un llapis a la mà, els projectes es dibuixaven en paper i el programa de dibuix CAD estava en els seus inicis. L'ordinador que m'havien posat "per a mi sol" no tenia cap programa de dibuix, i recordo que vaig demanar permís a l'Assumpta perquè em deixés clavar amb xinxetes un "paral·lex" a la taula per fer els meus plànols.

Mentrestant, el "nucli" bibliotecari estava al Carrer Urgell, amb la Núria Ventura i el Jordi Permanyer al capdavant del vaixell. Quan anava allà hi trobava un món diferent. Entre altres coses, havien tingut l'habilitat d'aconseguir que la casa els deixés posar els mateixos mobles estil nòrdic de les biblioteques, guanyant-se així la sempiterna fama de ser un departament "diferent".

Defensant el model de biblioteca

La segona etapa coincideix amb una reorganització del Servei, que es va concentrar al Carrer Urgell. Vam anar guanyant espais de l'edifici annex al Vagó, i recordo fer a correcció plànols de distribució de les oficines. D'altra banda, com s'havia incrementat molt el nombre de projectes de noves biblioteques, m'havien allargat el contracte i ja era interí.

Em reunia amb molts arquitectes, cadascun amb la seva manera de fer, i em va impactar trobar-me professors de l'Escola d'Arquitectura. Allà, alguns d'ells m'havien corregit els meus exercicis, i no sempre en guardava bon record. Ara em tocava proposar-los a ells que fessin canvis o que replantegessin el projecte d'una altra manera. En molts moments ho vaig passar malament perquè el meu paper era defensar un model que no sempre encaixava amb el que l'arquitecte que feia el projecte tenia al cap. Reconec que de vegades havia arribat a pensar: "Per què no deixo passar aquest petit error i així evito discussions i mals rotllos? Ningú s'assabentarà i tampoc és massa greu". Però, afortunadament, sempre vaig tenir clar que s'havia de defensar el model a ultrança, i que els capricis i els "egos" passaven a segon terme.

També vaig aprendre una cosa que no esperava. En la majoria dels casos, els millors arquitectes són els més fàcils d'assessorar i els més oberts a acceptar canvis. Suposo que han superat les inseguretats pròpies de l'ésser humà.

He de dir que sempre em vaig sentir molt acompanyat pels meus caps. Recordo una reunió en què hi havia l'Assumpta, el Jordi, un alcalde, regidors i arquitectes. Ens presentaven un projecte que tenia molts errors i jo vaig ser molt crític. Quan va acabar vaig preguntar a l'Assumpta si m'havia extralimitat. Ella, que no necessitava moltes paraules per expressar-se bé, em va dir una cosa que em va ser molt útil: "Santi, tècnicament pots dir el que vulguis".

S'inauguraven moltes biblioteques i el ritme anava a l'alça. En mig de tot això va sortir la meva plaça a concurs i vaig haver d'estudiar tantes coses alienes a la meva professió que estava segur que no passaria l'examen.

A més de créixer el nombre de projectes, es va voler millorar la qualitat del servei. Van contractar a l'Agustí Climent i vam començar a treballar amb el programa CAD. Amb el temps, es va incorporar també un nou arquitecte, l'Ignasi Bonet. Estàvem en un moment d'expansió en què s'inauguraven més de deu biblioteques cada any.

Paral·lelament a la feina d'assessorament, va començar una etapa que va acabar sent molt important, tant a escala personal com, penso jo, per a la Xarxa. Els nostres edificis començaven a ser reconeguts com a bona arquitectura bibliotecària, i aquesta projecció exterior va propiciar que passessin altres coses. La primera va ser la proposta del Col·legi d'Arquitectes perquè dirigís uns cursos sobre arquitectura bibliotecària, i posteriorment em van demanar que escrivís un llibre sobre el tema. Com que no sabia ben bé com enfocar-lo, el vaig fer pensant en quin llibre m'hagués agradat trobar sobre la taula el primer dia que vaig començar a treballar. Recordo que l'Assumpta Bailac em va dir: "Serà el llibre de capçalera de molts professionals de les biblioteques".

Arriba el reconeixement

La tercera etapa la situo en el moment en què l'Assumpta Bailac marxa a la Generalitat, el Jordi Permanyer ocupa el seu càrrec i el Servei s'estructura com a Gerència.

El canvi més substancial va ser que el Jordi Permanyer ja no era el meu cap directe, i com a gerent no podia seguir de tan a prop el desenvolupament dels projectes. Sé que ho trobava a faltar, i només assistia a les reunions molt importants o a les que es requeria la seva presència per adreçar situacions de conflicte; amb això era un geni. D'altra banda, jo sempre tenia la porta del seu despatx oberta per fer-li qualsevol consulta. Estàvem molt ben sincronitzats; en un moment comprenia el problema, em donava un parell de bons consells i resolíem el conflicte. Sempre li ho agrairé.

Al mateix temps, la projecció exterior del nostre model de biblioteca continuava obrint noves vies. Ens demanaven suport de diferents organismes, i recordo que el Jordi sempre deia: "Hem d'ajudar a qui ens ho demani". Cal dir que aquest suport es continua donant ara amb la Marta Cano com a gerent.

Tinc un record especial de l'assessorament que vaig fer per a la Biblioteca Municipal Central TEA de Santa Cruz de Tenerife, obra dels prestigiosos arquitectes Herzog & de Meuron, un assessorament que em va donar molta feina però també moltes satisfaccions. He de dir que el que més m'ha impactat en tots els casos és veure la gran credibilitat que tenim. T'arriba a l'ànima com la gent escolta el que dius, ho agraeix i notes que els és útil.

I la Xarxa anava creixent, ja sigui amb noves biblioteques per a municipis que no en tenien com amb nous edificis en municipis on la biblioteca existent no s'adequava als estàndards. La majoria d'aquest projectes eren el resultat d'un concurs d'arquitectura, i això assegurava la qualitat arquitectònica dels edificis. Recordo amb especial il·lusió la Biblioteca Jaume Fuster de Barcelona, de l'arquitecte Josep Llinàs, que va guanyar el prestigiós Premi FAD l'any 2006, el primer any que el guardó era per al millor edifici no d'Espanya sinó de la Península Ibèrica.

Cap a un horitzó més ampli

La quarta etapa s'inicia als voltants del 2005, quan es van ajuntar una sèrie de circumstàncies que van reorientar el meu futur professional cap a un horitzó més ampli.

D'una banda, vaig començar a impartir cursos d'arquitectura a diferents institucions bibliotecàries, i encara hi continuo. L'Ester Omella em deia: "Santi, estan molt bé els cursos que vas donar als arquitectes, però els teus clients han de ser els bibliotecaris. Els has d'ensenyar sobre els conceptes arquitectònics i com poden gestionar els seus espais". I tenia raó. Em consta que els és útil tant per assessorar projectes com per repensar i proposar millores de les seves biblioteques.

També va ser l'any 2005 quan vaig entrar a la Secció d'Edificis i Equipaments Bibliotecaris de la IFLA. Aquest és un gran "regal" que m'ha fet la Gerència. He treballat molt i he patit per culpa del maleït "English", però ha estat positiu tant per a mi com per a la Gerència. Entre altres coses, hem internacionalitzat les nostres biblioteques amb molt bona nota.

Tot plegat va ajudar a convertir-me en una mena d'especialista en arquitectura bibliotecària, i van començar a convidar-me per donar conferències i escriure articles. Recordo que una persona de la IFLA em deia: "No sé cómo llamarte, si arquitectario o bibliotecto".

realment ha suportat, i molt, és a mi.

El 2005 va ser també l'any en què es va crear la Unitat d'Arquitectura Bibliotecària, de la qual he estat el responsable. Com que teníem cada cop més feina, estàvem més ben preparats tecnològicament i volíem oferir un servei més acurat, es va fer necessari ampliar l'equip: es va contractar temporalment a Matteo, un simpàtic arquitecte italià que sempre tenia el somriure a la cara, va marxar l'Agustí Climent, va venir l'Imma Sabater com a tercera arquitecta de la unitat i finalment es va incorporar el Carles Ribas com a tècnic de suport de tot l'equip, tot i que a qui

Hi ha una cosa que no vull deixar de dir. Els meus companys Carles, Ignasi i Imma són una meravella, però no em sento massa satisfet del meu paper com a cap d'Unitat. Quan intento entendre per què no he sabut fer-ho bé penso que potser no està en el meu ADN; em sento còmode responsabilitzant-me de les coses que depenen de mi, però no sé "tirar del carro" d'un grup.

Les biblioteques s'han anat fent més imprescindibles per a la societat i, en conseqüència, la Gerència no ha parat d'evolucionar, sent ara mateix una màquina molt potent. La Marta Cano va agafar les regnes del Jordi amb un entusiasme i una vitalitat que m'han deixat perplex. Jo tenia una certa por perquè d'una o altra manera sempre havia "penjat" del Jordi, i per a mi s'obria un escenari nou. Sé que a la Marta l'incomodarà llegir això, però la seva manera de ser i de fer m'ha robat el cor.

D'altra banda, els diferents canvis estructurals de la Gerència m'han aportat unes caps fantàstiques, amb les quals he tingut una relació excel·lent. Jo no soc una persona especialment fàcil, però tant l'Ester Omella com la Mercè Millan han sabut trobar el punt per treballar a gust, han respectat sempre les meves opinions d'una forma aclaparadora i, a més, hem rigut bastant.

Deixo la Gerència amb pena però també amb satisfacció. Em sento una mica "raret" quan dic que jo no m'hagués jubilat, en un moment en què *lo guai* és dir que la jubilació és la millor cosa del món perquè et dona llibertat. No ho dubto, però he gaudit tant de la feina i de les persones que no puc evitar tenir una sensació de pèrdua. Tampoc ha ajudat el confinament. L'últim que m'imaginava és aquesta "modalitat online" d'acomiar-me de la gent.

El futur de les biblioteques és molt interessant. El parc bibliotecari està pràcticament complet i crec que se'n faran poques de noves, però quan es parla de què ha de passar a les biblioteques el ventall està molt obert. Crec que la Unitat d'Arquitectura Bibliotecària té un nou repte difícil però engrescador: adaptar el que està fet al que s'espera d'aquests nous equipaments.

Butlletí: Bibliosfera

Número de butlletí: #138 - juny 2020

Subscripció: Alta / Baixa
Valorem la vostra privacitat

Àrea de Cultura
Gerència de Serveis de Biblioteques
Comte d'Urgell, 187
08036 Barcelona
934 022 545
El Bibliosfera al web

